

11.06.2014

Kotimaisten kielten keskus
Vuorikatu 24
00100 HELSINKI

Viite

Asia **Opetus- ja kulttuuriministeriön tilinpäätöskannanotto Kotimaisten kielten keskuksen vuoden 2013 toiminnasta**

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on vastuu hallinnonalansa ohjauksesta ja valvonnasta. Valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastus kertomus ja muut tiliviraston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on tänään päättänyt valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n (7.4.2004/254) mukaisesta vuosittaisesta tilinpäätöskannanotosta Kotimaisten kielten keskukselle.

Tilinpäätöskannanoton laadinnassa on käytetty seuraavia asiakirjoja:

- Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Kotimaisten kielten keskuksen välinen tulossopimus vuosille 2013 - 2016 ja voimavarat vuodelle 2013 (21.12.2012, 71/210/2012)
- Valtiontalouden tarkastusviraston opetus- ja kulttuuriministeriön tilintarkastuskertomus vuodelta 2013 ja tilintarkastajan vuosiyhteenveto (15.5.2014, 9/202/2014)
- Kotimaisten kielten keskuksen tilinpäätös vuodelta 2013, 13.3.2014

Tilinpäätöskannanotto lähetetään virastolle myös KOTA-tietojärjestelmästä.

Ylijohtaja

Tapio Kosunen

Johtaja

Riitta Maijala

Liitteet Tilinpäätöskannanotto

1. TULOKSELLISUUS JA TULOSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kotimaisten kielten keskus (Kotus) on asiantuntija- ja palveluorganisaatio, jonka tehtävät ovat suomen ja ruotsin kielen huolto, neuvonta ja sanakirjatyö sekä kielenhuoltoon ja sanakirjatyöhön liittyvä tutkimus. Kotus koordinoi saamen kielten, viittomakielten ja romanikielen huoltoa.

Kertomusvuonna 2013 on Kotuksen toiminta lakiuudistuksen, uudelleenorganisoinnin ja henkilövähennysten jälkeen vakiintunut. Kotus panetui erityisesti opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman virkakielityöryhmän työhön tavoitteena julkishallinnon viranomaisten selkeä, asiallinen ja ymmärrettävä kieli. Hyvän virkakielen toimintaohjelma julkistettiin vuoden 2014 alussa. Tiedon saatavuuden parantaminen lisäämällä julkaisemista verkossa leimasi Kotuksen toimintaa vuonna 2013. Kotus on onnistunut tavoitteissaan hyvin.

Tässä tilinpäätöskannanotossa ministeriö kiinnittää huomiota lähinnä niihin tavoitteisiin, joita Kotus ei ole saavuttanut tai saavutti erityisen hyvin tai jotka opetus- ja kulttuuriministeriö on nähnyt keskeisiksi Kotuksen kannalta.

Toiminnallinen tehokkuus ja voimavarat

Kotuksen toimintoihin valtion talousarviossa (mom. 29.40.03 ja 29.40.53.3) osoitettu rahoitus oli yhteensä 5 109 000 euroa (2012: 4 861 000 euroa). Toimintamenojen (29.40.03) siirtomäärärahat kasvoivat eli vuodelle 2014 siirtyi 1 383 647 euroa, kun vuodelle 2013 siirtyi 1 087 000 euroa. Tällä varaudutaan vuodesta 2014 alkaen suunnitelman mukaisesti aineistojen avaamiseen verkossa.

Vuonna 2013 Kotuksen toiminnan tuotot olivat 561 490 euroa vähentyen edellisvuodesta noin 121 342 eurolla. Kotuksen toiminnan tuotoista liiketaloudellisin perustein hinnoitellut tuotot, jotka koostuvat pääosin kirjojen myynti- ja rojaltilituloista ja kielenhuollon maksullisesta toiminnasta, olivat 416 000 euroa (2012: 413 061).

Kustannusvastaavuusprosentti säilyi edellisvuoden tasolla ollen 101 %, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä, jotta ei synny tilannetta kielletystä valtion subventiosta.

Vuodesta 2013 lähtien Kotuksella ei ole ollut maksuttomia julkisoikeudellisia suoritteita johtuen suomalais-ugrilaisen kokoelman siirrosta Helsingin yliopistolle. Uusi 1.1.2014 voimaan tullut Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus Kotimaisten kielten keskuksen suoritteiden maksuista (1063/2013) ei enää sisällä säädöstä maksullisista julkisoikeudellisista suoritteista.

Yhteisrahoitteiselle toiminnalle ei asetettu tavoitetta vuotta 2013 koskevassa tulossopimuksessa, mutta ministeriö totesi vuotta 2012 koskevassa tilinpäätöskannanotossaan, että Kotuksen tulee pyrkiä yhteisrahoitteisessa toiminnassaan vähintään 80 %:n kustannusvastaavuuteen. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus nousikin edellisvuoden 66 %:ista 77 %:iin. Kotuksen mukaan kaikki yhteisrahoitteinen toiminta on tukenut Kotuksen ydintoimintoja.

Tuotokset ja laadunhallinta

Toiminnan tuloksellisuutta seurattiin kolmella tulosalueella, jotka ovat kielenhuolto ja tutkimus, sanakirjatyö sekä

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

11.06.2014

Kieliaineistot. Substanssitavoitteita oli yhteensä kahdeksan, joista viiden voi katsoa toteutuneen. Kielenhuollon ja tutkimuksen tulosalueella julkaisujen määrä sekä kappaleina (2013: toteuma 527, tavoite 300) että sivuina (2013: toteuma 6 572, tavoite 4000) ylitti tavoitteet selkeästi. Kielineuvonnassa (annetut vastaukset) tavoitteet saavutettiin, mutta kielenkäytön opetuksessa (yksikkönä tunti) tavoitetta ei saavutettu kysynnän laskun vuoksi. Myöskin sanakirja-artikkeleiden kohdalla tavoite jäi vajaaksi, koska vuonna 2013 julkaistuksi ajoitettu yhden jakson julkaiseminen siirtyi vuoden 2014 alkuun. Kieliaineiston tulosalueella tietopalvelutehtävän tavoitetta (1500 kpl) ei aivan saavutettu (toteuma 1 338 kpl). Aiemmin Kotuksen tehtäviin kuuluneiden saamen kielten, romanikielen ja viittomakielen neuvonnan siirtyminen pois selittää vähentymistä.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Kotuksen henkilötyövuosimäärä oli vuoden 2013 lopussa 76,1 htv:tä pysyen edellisvuoden tasolla (tavoite <88,8). Henkilöstön keski-ikä on erityisesti uusien rekrytointien myötä laskenut 47,6:een (2012: 50,5) valtion keskimääräisen iän ollessa 46,1. Sairauspoissaolojen määrä nousi vuoden 2012 tilanteesta 4,9 pv/htv 6 työpäivään/htv pysyen kuitenkin valtion keskitasoa alempana (9,0 työpäivää/htv).

Työtyytyväisyyskyselyn tulosten keskiarvo nousi 3,1:stä 3,4:ään (skaala 1-5) , mikä on hyvä suuntaus ja osoittaa Kotuksen tehtävien ja organisaatiouudistuksen vakiintuneen.

2. TULOKSELLISUUDEN RAPORTOINNIN ASIANMUKAISUUS

Tilinpäätös antaa kokonaiskuvan Kotimaisten kielten keskuksen vuoden 2013 toiminnasta. Ministeriö toteaa, että tilinpäätösasiakirjan informaatioarvoa olisi kuitenkin kasvattanut tulosten ja taustalla olevien tekijöiden perusteellisempi analysointi.

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) totesi opetus- ja kulttuuriministeriötä koskevassa vuoden 2013 tilintarkastuksessa toiminnallisen tehokkuuden osalta, että Kotus on esittänyt toiminnan taloudellisuutta ja tuottavuutta kuvaavia tunnuslukuja ja että Kotuksen raportointi on kehittynyt verrattuna vuoden 2012 toimintakertomukseen.

Taloudellisuutta ja tuottavuutta kuvaavien tietojen osalta ei VTV havainnut opetus- ja kulttuuriministeriön kirjanpitoyksikköön kuuluvien virastojen tietojen luotettavuudessa olennaisia puutteita. Kyseisten virastojen antamien tietojen riittävyys on VTV:n mukaan parantunut merkittävästi verrattuna vuoden 2012 toimintakertomukseen.

3. KOTUKSEN HAASTEET JA KEHITTÄMISTARPEET

Kotuksen lähivuosien keskeisinä kehittämistoimina ovat Kotuksen aineistojen avaaminen ja julkaiseminen sähköisesti sekä Hyvän virkakielen toimintaohjelman ehdotusten edistäminen. Aineistot tulee avata niin, että se mahdollistaa aineistojen hyödyntämisen laajasti yhteiskunnassa.

Kotuksen tulee jatkaa toimia tavoitteena vähintään 80 % kustannusvastaavuus yhteisrahoitteisessa toiminnassa, ja pyrkiä jatkossakin voittoa tuottavaan hinnoitteluun liiketaloudellisessa toiminnassa (100 %).

Kotuksen on huomioitava, että hallitusohjelman mukainen tuottavuus- ja vaikuttavuusohjelma edellyttää resurssisäästöjä, joiden lisäksi hallituskaudella toteutetaan muita mahdollisia säästöjä. Myös Valtion toimitilastrategia tulee ottaa huomioon.

Vuoden 2012 alusta voimaan tulleen Kotusta koskevan uuden lain myötä osa tutkimustehtävistä siirrettiin yliopistoihin ja

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
11.06.2014

Kuurojen Liittoon, ja tutkimus integroitiin Kotuksessa erillisestä osastosta kielenhuollon ja sanakirjatyön yhteyteen. Kotuksen nimi muutettiin Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksesta Kotimaisten kielten keskuksesi. Tästä huolimatta Kotusta on valtionhallinnossa yhä käsitelty tutkimuslaitoksena. Kotuksesta saadun tiedon mukaan tutkimustehtävää on Kotuksessa enää noin 4-5 htv:n verran, vaikka useimmat Kotuksen virat ovat yhä tutkijan nimikkeellä. Kotus ryhtyy tarvittaessa toimiin virka- ja tehtävänimikkeiden muuttamiseksi vastaamaan nykytilaa, sekä ilmoittaa Tilastokeskukselle jatkossa vain todellista tutkimustyötä tekevien tiedot.

Kotuksen tulee jatkossa tilastoida myös vuosittaiset työterveydenhuollon kustannukset.

4. MINISTERIÖN TOIMENPITEET TULOKSELLISUUDEN PARANTAMISEKSI

Opetus- ja kulttuuriministeriö tuo esille Tilastokeskukselle ja muille tarvittaville tahoille sen, että Kotus ei enää Kotimaisten kielten keskusta koskeneen lakiuudistuksen jälkeen ole valtion tutkimuslaitos, vaan asiantuntija- ja palveluorganisaatio.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyrkii osaltaan edistämään Kotuksen tietovarantojen avaamista.

LIITE 1

Tilinpäätöskannanotto: Tunnuslukujen toteumia 2011-2013

	2 011	2 012	2 013
Kielenhuolto ja tutkimus			
Julkaisut (kpl)	556	382	527
Julkaisut (sivua)	4 861	10 587	6 572
Esitelmät ja asiantuntijatehtävät (kpl)	480	346	397
Kielenkäytön opetus (tuntia)	1 540	1 176	1 104
Kielineuvonta, vastauksia*	9163	6 786	8 542
Sanakirjat			
Sana-artikkeleita	-	205 000	33 475
Kieliaineistot			
Tietopalvelutehtävät, kpl	1 871	1 419	1 338
Sähköiset aineistot**	40 061	43 099	44 395
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilötyövuodet	87,3	76,1***	76,1
Työtyytyväisyysindeksi	3,1	-	3,4
Sairauspoissaolot (työpäivää/htv)	4,3		6

* Sisältää vuoteen 2011 saakka suomen, ruotsin, saamen ja romanikielen neuvonnan vastaukset. Vuodesta 2012 alkaen sisältää vain suomen ja ruotsin kielen neuvonnan vastaukset.

** Indikaattori kuvaa kumuloidusti sähköisten aineistojen karttumista ja jalostusastetta.

*** Luvussa huomioitu yliopistoihin vuonna 2012 siirretyt 11 henkilötyövuotta

